A 324/2020. (VII.1.) Korm. rendeletben foglaltak alapján

Javaslat a

„Dóry József a csárdáskirály”[1]

<u>települési</u>/tájegységi/ágazati[2] értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Horváth Balázs István	(név)
	(aláírás)
Szabadszállás, 2022.06.30.	(település, dátum)

P.H.

[1] Kérjük, adja meg a nemzeti érték pontos megnevezését.
[2] Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (<u>személy</u>/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Horváth Balázs István

2. A javaslatot benyújtó <u>személy</u> vagy kapcsolattartó személy adatai:

Név:	**Horváth Balázs István**
Levelezési cím:	**6080 Szabadszállás, Mátyás király tér 3/1.**
Telefonszám:	**+36-30/68-79-782**
E-mail cím:	horvath.balazsistvan@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

„Dóry József a csárdáskirály"

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása[3]

□ agrár- és élelmiszergazdaság	□ egészség és életmód	□ épített környezet
□ ipari és műszaki megoldások	**X <u>kulturális örökség</u>**	□ sport
□ természeti környezet	□ turizmus	

a szakterületi besorolás indokolása:

Dóry József népdalénekes munkássága, életműve a kulturális örökség szellemi java, a népművészet és a zeneművészet értéke, amely bemutatja a magyar népdalvilág számos örökségét. Dóry József énekesi hitvallása, szolgálata kiterjedt a teljes magyar közösségre, éljenek bármely földrészen, országban. Dóry József emberek százezreit tette boldoggá azzal, hogy ha csak percekre is, de dalaival letörölte arcukról a szomorúságot, fáradtságot, és derűt, jókedvet teremtett körülöttük.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

□ igen, amely nemzetiség:[4]

X nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Helytörténeti Gyűjtemény, 6080 Szabadszállás, Kálvin tér 1.
Református Ó-parókia, 6080 Szabadszállás, Kálvin tér 6.

[3] Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.
[4] Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

5. Az értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

X települési □ tájegységi □ ágazati

amely értéktár neve: **Szabadszállás Települési Értéktár**

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Dóry József 1911. augusztus 12-én született Szabadszálláson. Nagycsaládos szülők hatodik gyermekeként látta meg a napvilágot. Apja, Dóri Imre asztalos szakmát tanult, vállalkozó szellemű, közismert ember volt az akkori nagyközségben. A még ma is meglévő nagy lakóépület műhelyében dolgozott. Édesanyja, Paláskári Teréz a háztartás ellátása mellett varrással foglalkozott. Három lánytestvére és két fivére volt.

Dóry József elemi és polgári iskoláit Szabadszálláson végezte el. Gyermekként sokat segített Kiss József kereskedő üzletében. Így szerzett némi zsebpénzt. Már ekkor megmutatkozott szép, tiszta hangú éneklő tehetsége és kiemelkedő számtani-matematikai tudása.

Nyolc éves korától énekelt a református templomban, mint előénekes, sőt temetéseken is. 1923-ban, a nagy költő születésének 100. évfordulóján avatták fel a községháza falára felhelyezett Petőfi emléktáblát, melynek leleplezésekor, a tizenkét éves Dóry József szavalta Petőfi Sándor, A hazáról c. versét. Nem véletlenül tartotta példaképeinek Petőfit, József Attilát és Szász Károlyt, a település nagyjait.

Kecskeméten, a Felső Kereskedelmi Iskolában folytatta tanulmányait, ahol kitűnő és kiemelkedő matematikai ismeretekkel bíró tanuló volt. Korrepetálással keresett pénzt, melyből rendszeres színházjáróvá vált. Az operettek és népszínművek világa érdekelte, itt szerette meg a szép magyar dalokat és az énekművészetet.

1929-től, jeles érettségi bizonyítvánnyal a kezében kezdett el dolgozni. 1933-ban vonult be katonának, ahol felfigyeltek szép tenor hangjára. 1934. január 21-én, a Magyar Rádió énektehetség kutató versenyének döntőjén Sárdi Jánossal megnyerték a pályázatot.

1938-tól ismét hívták be katonai szolgálatra. 1943-ban házasságot kötött Kardos Lolával. A háború viszontagságai, a kölcsönös elhidegülés miatt a frigy, válással végződött, mikor a hadifogságból visszatért. Gyermekük nem született.

Visszatért a bankszakmába, mellette tanult, elvégezte a Székesfővárosi Felsőbb Zeneiskolát. Ezt követően kezdődött, és a kitartása, küzdelmei eredményeként fokozatosan ívelt felfelé énekesi pályafutása. A tanulásban, az útkeresésben, szerepléseiben sokat segítették pályatársai. Sokat énekelt a rádióban, gyakran szerepelt élő adásban.

Az ötvenes években, megszakítva a bankszakmát, a Debreceni Csokonai Színházhoz szerződött, szabad idejében az Arany Bika Szállóban énekelt. A Magyar Rádió „*Szív küldi*

***szívnek szívesen*" műsoraiban szinte minden adásban énekelt a hallgatók kívánsága szerint. E műsor tette közismertté és népszerűvé itthon is, külföldön is. Ő lett a csárdáskirály, a csárdások, nóták derűs ízes, hiteles előadója. Az ország minden tájáról hívták és ő ment, ahová csak tudott, hallgatói felvidítására. A legkisebb településre is szívesen ment, kapcsolata hallgatóságával közvetlen és meghitt volt. Egyre több hanglemeze, hangkazettája, később CD-je jelent meg. Kedves dalai közé tartozott a „*Gyöngyvirágos kiskertemben*", „*Az én jó apámnál*", a „*Várjatok még őszi rózsák*" és az „*Eljárok én a templomba imádkozni*" címűek. De meg kell említeni a szabadszállási nótáját is, melynek a szövege a következő:**

***Szabadszállás határában*[5]**

Szabadszállás határában leszedik a szőlőt hogyha megérik
Férjhez adják a leányt is hogyha megnő és amikor megkérik
Oda megyek szüret után elveszem majd én is azt a kis barnát
Aki egyszer reám nézett mikor egyszer bejártam a fő utcát

Szabadszállás határában vár egy kislány mert én vagyok a párja
Olyan csinos, olyan édes senkinek nincs szemrevalóbb babája
Mellettem majd igazi kis tűzről pattant menyecske lesz belőle
Lagzit csapunk s a jó kedvünk kihallik a kurjantói szőlőbe

Élete során számos elismerésben részesült: SZÖVOSZ[6] aranyérem, Magyar Televízió Nívó díja, SZOT[7] díj (1986.), Szocialista Kultúráért Kitüntetés, Szabadszállás díszpolgári címe (1986.), a Magyar Köztársaság aranykoszorúval ékesített Csillagrendje (1992).

Ő volt a csárdáskirály, a csárdások, nóták derűs ízes, hiteles előadója.

Díszpolgári címéről így írt: „*Én, a kis suttyó gyerek, aki alig húsz évesen elkerültem a falumból úgy mentem oda vissza, hogy keblükre öleltek, hogy dísze lettem a településnek: ezt nem gondoltam soha, s nem is igen tudom meghálálni igazán, pedig törekszem erre.***"**

Énekesi pályafutása során sokat járt külföldön. Nemcsak Európában járta a magyar közösségeket, de eljutott az ázsiai országokba, Távol-Keletre, az Amerikai Egyesült Államokba, Észak-Afrikába, és bevállalta az Ausztrál kontinens meglátogatását is.

1984-ben Szabadszállás is megünnepelte az 50 éves pályafutását, 1986-ban Szabadszállás díszpolgára lett. Ekkor lépett fel Szabadszálláson utoljára, de még nyilvánosan énekelt a harangja felavatásán a szabadszállási református templomban 1994-ben.

A Dóry József adományozta un. „Kisharang" 170 kg-os, 69 cm alsó átmérőjű, e2 alaphangon szól.
Gombos Miklós öntötte Őrbottyánban, 1996-ban. Tárcsás koronájú.

[5] Letöltve a https://m.zeneszoveg.hu/m_dalszoveg/25562/magyar-notak/szabadszallas-hataraban-zeneszoveg.html oldalról 2022.június 21-én
[6] SZÖVOSZ, a Szövetkezetek Országos Szövetsége
[7] SZOT, a Szakszervezetek Országos Tanácsa

Vállán indák közt: GOMBOS MIKLÓS
Felirata a palást egyik oldalán:

ISTEN DICSŐSÉGÉRE
ÖNTETETT ENGEM DÓRY JÓZSEF A SZABADSZÁLLÁSI
REFORMÁTUS EGYHÁZ RÉSZÉRE

Másik oldalán kép, búzakalászra helyezett kehely
Alatta felirat:

HA AZ ISTEN VELÜN!… (sic!)
KICSODA ELLENÜNK? RÓM. 8:31

Egy önvallomásában így szólt: „*Ha … arra gondolnak, hogy milyen gazdag ember lehetek, nagyon tévednek! Soha nem gyűjtöttem a pénzt élére! Amennyi a fellépéseimből, a jogdíjakból összegyűlt, azt a világ megismerésére költöttem. … Egyetlen gazdagságot, a lélek gazdagságát tartom fontosnak. Azt szeretném, ha így őriznének meg emlékezetükben engem – Dóry Józsefet, a csárdáskirályt!***"**

2002. május 22-én halt meg, temetése május 29-én volt Szabadszálláson, a református temetőben.

Születésének 100. évfordulóján, 2011-ben, szülővárosa emlékkiállítással és Országos Magyarnóta Versennyel emlékezett Dóry Józsefre, a Csárdáskirályra.

Az 1997-ben megjelent élettörténetét megíró könyv előszavában így fogalmazott: „*Emberek százezreit tettem boldoggá azzal, hogy ha csak percekre is, de dalaimmal letöröltem arcukról a szomorúságot, fáradtságot, és derűt, jókedvet teremtettem körülöttük. S vallom, hogy az, aki mások arcára képes mosolyt varázsolni, aki boldoggá tud tenni művészetével másokat, nem született hiába a világra.***"**

7. Indoklás az értéktárba felvétel mellett:

Szabadszállás Dóry József szülő és gyermekkori lakhelye volt, melyet az énekes egész életében büszkén felvállalt. S itt van végső nyughelye is.

Énekesi küldetése innen indult.

Adományaival segítette az akkori nagyközséget. Harangot adományozott a református egyházközség temploma számára. Pianínóját (mely jelenleg a református egyház ó-parókiájában van) a helyi zeneiskolának adta, támogatva ezzel is a gyermekek zenei képzését.

Szabadszállás díszpolgára.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

a. **Dóry József élettörténete, A Csárdáskirály**, 1997. magánkiadás
b. **Kovács Gyula ny. tanár, Nagyjaink dicsérete Petőfi Sándor, Szász Károly, József Attila és Dóry József évei Szabadszálláson** 2000, Városi Könyvtár

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.szabadszallas.hu/turisztika/ertektar

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Dóry József[8]

Dóry József otthonában[9]

[8] https://www.discogs.com/artist/4120945-D%C3%B3ry-J%C3%B3zsef (Letöltve: 2022.06.27.)
[9] http://magyarnotaeloadokoldala.network.hu/kepek/dory_jozsef_a_csardaskiraly/dory_jozsef_otthonaban (Letöltve:2022.06.27.)

Néhány lemezének borítóképe[10]

"Dóry József-dombormű"
Böcskei Imre fafaragó alkotása [11]

Elhelyezve a József Attila Közösségi Ház épületében található Dóry József terem bejárata felett, születése 100. évfordulója alkalmából, 2011.augusztus 20-án.

[10] https://dvd-bolt.hu/termek/dory_jozsef_a_csardaskiraly_cd_0.html
https://dvd-bolt.hu/termek/dory_jozsef_galambszivet_orokoltem_cd.html
https://dvd-bolt.hu/termek/dory_jozsef_bucsut_int_az_osz_a_nyarnak_cd.html
https://www.discogs.com/release/7230686-D%C3%B3ry-J%C3%B3zsef-Az-%C3%89n-J%C3%B3-Ap%C3%A1mn%C3%A1l-Nincs-Jobb-A-Vil%C3%A1gon
https://open.spotify.com/album/1B91H0DEtgsUwppcRCj8Ku
https://open.spotify.com/album/369bD3zRQBhqenedVuq4xx (Letöltve:2022.06.27.)

[11] https://www.kozterkep.hu/24724/dory-jozsef-dombormu (Letöltve 2022.06.27.)

Dóry József síremléke a szabadszállási temetőkertben.[12]

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m)* pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

Kovács Gyula ny. tanár ajánlólevele (Másolatban csatolva!)

3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT SZEMÉLYES ADATOK KEZELÉSÉHEZ

Alulírott Horváth Balázs István, mint a nemzeti érték Szabadszállás Települési Értéktárba történő felvételét kezdeményező javaslattevő, hozzájárulok a formanyomtatványban megadott személyes adataim (név, cím, telefonszám, e-mail cím) Szabadszállás Város Önkormányzata és a Szabadszállás Települési Értéktár Bizottság, mint adatkezelők, általi automatikus feldolgozásához, tárolásához és felhasználásához.

Szabadszállás, 2022.06.30.

_____
a dokumentáció készítője

4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

Nemleges.

[12] https://porladokovek.blog.hu/2015/12/13/dory_jozsef_szabadszallas (Letöltve 2022.06.27.)